

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeat în 1853 de
APARE SĂPTĂMÂNAL

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni
125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. —
Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu,
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancați se
refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează Administrației ziarului Telegraful
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Taina unei biruințe

În lume adevărul a umblat întotdeauna cu fruntea încununată de spini: cununa biruinții nu aparține acestui veac. Căci dacă viața aceasta e o cale ce-și varsă dorurile spre zărilor înveșnicirii, calea ca să fie mântuitoare, trebuie să-și îndrumeze cursul sub umbra de mister a crucii, să participe la marea taină a mântuirii prin jertfă. Dacă te-ai hotărât să spui adevărul pregătește-te de suferință; dacă vrei să mărturisești pe Hristos, Calea, Adevărul și Viața, pregătește-ți umărul pentru crucea mai marea sau mai mică pe care ți-o cioplesc oamenii. Și nu numai oamenii, ci tu însuși sub ocrotirea lui Dumnezeu, căci mărturisirea adevărului e crucificarea în tine a tuturor eroilor spre cari ne mână șovăelile și neputințele firii. Taina biruinții nu constă în crucificarea ce ți-o impune lumea, ci în acceptarea ei, în felul cum o primești, și mai ales în crucificarea ce ți-o impui singur, ce o primești din lacrima iubirii divine, ca să nu fi propoveditor mincinos, ci un adevărat mărturisitor. E un efort permanent de purificare spirituală; e taina care scandalizează pe mulți, — mai ales pe gălăgioșii adepți ai unei anumite comodități, — dar din care țășnește peste veacuri unicul izvor de înviore a omenirii; este taina ce-o găsim înscrisă în viața adevăratului creștin. Și printre aceștia însemnăm, ca într'un pravoslavnic hronic al vremilor noastre, numele profesorului, poetului, luptătorului creștin și naționalist și teologului *Nichifor Crainic*. Căci taina biruinții lui este tocmai în această identificare cu adevărurile de viață ale neamului, cu prețul, și mai ales cu acest preț, tuturor sângerărilor și spinilor ce i-au fost presărați pe cale.

Este în «Imitația lui Hristos» un loc în care se vorbește de prieteni,

ca un ecou al gândului exprimat în Psalmi: «Nu-ți pune nădejdea ta în boeri, în fiii oamenilor». «Căci celce se sprijină în credința prietenilor — și nu în Domnul, e ca și când s'ar sprijini de o umbră» (citez din memorie). L-am auzit pronunțând — tremurat, cu nu știu ce imponderabile în glas — aceste cuvinte. În glasul lui se frâneau par'că toate fragilitățile umane, suspinau toate rănile ce i-au venit dela oameni, dela prieteni. Nu în turnul închis al filosofiei abstracte, al poeziei ermetice, sau al teologiei savante, ci în biruințele și înfrângerile vieții, a învățat și a simțit marea taină a crucificării, cât de nestatornic, și șovăitori și de nerecunosători sunt tocmai aceia pentru care lupti, sau pe cari i-ai ridicat, cum singurul razim adevărat nu e în «trestia bătută de vânt», ci în ocrotirea nedesmințită a iubirii divine: în vânturile vieții, în clocotul luptelor pentru culmile de foc ale unui crez, a învățat și s'a deprins să primească toate crucificările omenești nu cu ură, ci convertite în dragoste, în dragostea de Dumnezeu și de oameni. Streinii l-au acuzat că e strein de sufletul neamului, demagogii l-au înfățișat ca politician de rând, francmazonii i-au negat credința, «celebritățile» Parisului l-au improșcat cu toate vulgaritățile culese de ei de prin cafenelele occidentului, diletanții în teologie l-au stigmatizat ca ignorant și «eretic». Nici lanțurile închisorii n'au fost uitate. De ce? Pentru că într'o vreme în care pornografia era socotită literatură, demagogia — politică de stat, teologia — specialitate clericală, ateismul — concepție integrală a vieții românești, a îndrăsnit să pună stavilă haosului imitativ, să indice cărările de lumină ale destinului românesc, să se ia la trântă cu «bestia» francmazoneriei,

și să înfigă în suflete convingerea că ieșiți de sub baldachinul de azur al Bisericii ortodoxe, suntem ca niște orfani lipsiți de ocrotirea și inima mamei lor. Viața neamului apare astfel nu ca o pastă pasivă sub «miracolul» civilizației și culturii occidentale sau ca o telurică clocotire pe margini de neguri iudeo-marxiste, ci ca o luminată ierarhizare și înălțare sub zărilor veșniciei, sub efluviile de viață ale ortodoxiei. Spiritualitatea românească nu crește, nu creiază, nu este o realitate efectivă decât pe coordonatele ei milenare și firești: din spuna valurilor ce-au cutremurat occidentul vor fi răsărit zeei cărora se închină o altă lume, cari însă n'au nici o legătură cu sufletul acestui neam. Căci veșnicia n'o cuceresc nici imitatorii, sau ceice parodiază, nici rămăitorii pământului, ci numai neamurile care-și deschid sufletul luminilor ce se frâng peste lume din tărâmurile de foc ale veșniciei. De aceea ortodoxia este concepția noastră de viață, este viața noastră: pe căile ei suntem pelerinii înveșnicirii românești. Nu există altă cale a mântuirii, decât aceea revelată în Iisus Hristos.

Dar toate suferințele, umilirile și loviturile ce veneau din atâtea direcții, toate sângerările luptătorului pe aceste creste de neînfrântă credință, s'au transformat în cheag, în ciment de întărire și înălțare a templului spiritualității românești, iar valurile răsvătirii s'au înfundat în propria lor deșertăciune. Prin ranele omului s'au temeinicit și mai mult adevărurile ce le apăra. Căci el nu luptă din snobism sau ca să placă cuiva, nici nu lovea în arama sunătoare a unei ideologii de cuvinte: adevărurile ortodoxiei și ale neamului erau viața lui, erau însăși viața noastră a tuturor. Nichifor Crainic a fost stavila neclintită pe care duhul românesc a ridicat-o în fața dezorientărilor și nesiguranțelor noastre.

De aceea numele lui este pretutindeni ecoul vieții și duhului ce-

trăim: nu un ecou exterior, ci însăși mărturisirea zidurilor ce se'nalță din frământarea zilelor de azi, la răspântia unei mai viguroase conturări a personalității spirituale românești. Nu știu dacă mai e cineva să se'ndoiască de acest fapt, că la temelia orientărilor noastre de azi e semănat sufletul unui luptător. Negația occidentalizațiilor n'are nici o valoare, față de felul cum sufletul românesc a primit scrisul și a urmărit lupta lui Nichifor Crainic. Ele nu erau ale lui: erau ale neamului, ale Bisericii. De aceea tot ce scria era așteptat cu nerăbdare, citit cu entuziasm, îmbrățișat ca o solie de biruință. Era și este. Scrisul lui Nichifor Crainic este sămânța pe care o aștepta de-atâtea vreme brazda sufletului românesc: nu cuvânt de gimnastică intelectuală, ci gând și cuvânt care hrănește, plin de vigoare și miez, ca fructele părguite pe creanga nădăjduirilor și credințelor noastre. Cuvânt care crește organic din viața neamului, ca să se reverse peste seceta sufletului contemporan. În această ordine de idei îmi amintesc de un prieten care în fiecare zi își apleca gândul cu pietate peste rândurile dense din cărțile «maestrului». Un articol scris de Nichifor Crainic era pentru el o adevărată sărbătoare, i se părea că cu cât îl citea mai des și mai atent, cu atât mai adânci taine i se revelau, mai surprinzătoare frumuseți i se mărturisau. O adevărată hrană spirituală. Eu am văzut și văd în acest prieten un simbol. Într'adevăr câți dintre cetitorii acestor rânduri n'au nutrit și nu nutresc aceeași căldură, același entuziasm, față de cuvântul și gândul crainic al dorurilor românești? Este în acest atașament simțământul că în aceea direcție se făurește calea creației și mării românești; este reacția fondului autentic românesc față de genialul lui interpret.

Dacă, mai mult sau mai puțin, vrăjmășiile ce l-au rănit dar nu l-au înfrânt — crucea cioplită de oameni

FOIȘOARA

Dr. LIVIU STAN

Episcopia Timișorii

(3) (Urmare)

Primul memoriu este trimis Ministerului de Culte sub Nr. 383/921 M., la 22 Nov. 1921. În acesta după ce face istoricul vechei episcopii din Timișoara, arătând și felul în care s'a lucrat până aci pentru restaurarea ei, cere Ministerului „restatornicirea” acestei episcopii pe cale de lege, motivând în felul următor:

Reînființarea episcopioilor ortodoxe române din Oradea Mare și Cluj a fost recunoscută și inarticulată în lege prin guvernul anterior și scaunele episcopiești azi sint întregite spre mărirea lui Dumnezeu, spre sporirea credinței și spre consolidarea Statului. Restatornicirea episcopiei din Timișoara am lăsat-o mai în urmă din pricina discuțiilor ce s'au urmat pe cale diplomatică cu privire la statorirea definitivă a graniței spre Jugoslavia.

Orașul Timișoara prin situația sa topografică și prin cadrele, ce i s'au dat în vederea dezvoltării sale viitoare,

în curând va deveni a doua capitală a țării românești. Elementul românesc, azi disparent, și cultura românească trebuiesc întărite prin noi instituții, cari prin o muncă conștientă și sistematică să imprumute orașului un caracter din ce în ce mai românesc și să promoveze interesele populațiunii române din ținuturile acele mărginașe. Prin reînființarea vechei episcopii române cu scaunul de reședință în Timișoara s'ar crea tocmai în inima acestui emporiu de credinți și nizuinți contrare statului, o forțăreață de apărare și de propagandă a legii strămoșești și a culturii românești.

În considerarea importanței, ce compoartă pentru biserică și neam reînființarea acestei episcopii, Vă rugăm D-le Ministru, să binevoiați a prezenta corpurilor legiuitoare, chiar în proxima sesiune, un articol de lege, prin care să se recunoască reînființarea episcopiei române ortodoxe din Timișoara, decretată de forurile bisericești cu cădere, inarticulându-se în legile țării. Până atunci vom face toate demersurile necesare cu privire la arondarea eparhiei în vederea întregirii scaunului episcopesc.

Primiți etc.

Nicolae

arhiepiscop și mitropolit

Triteanu¹

¹ Arhiva Consist. Mitrop. Sibiu. Dosarul: Episcopia Timișorii.

Rămânând fără urmare primul memoriu, Consistorul mitropolitan, se vede nevoit, să înainteze un al doilea memoriu aceluiaș Minister al Cultelor, reînviind, — potrivit deciziei Congresului Naț.-bîs. Nr. 37 din 1927, — cererea pentru reînființarea episcopiei timișorene. Acest al doilea memoriu cu Nr. 107/928, datat 1 Mai 1929, are următorul cuprins:

Domnule Ministru!

Consistorul Mitropoliei ortodoxe-române din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș, încă în 10 August 1922 a înaintat Onoratului Minister al cultelor sub Nr. 383—1921, memoriul anexat pentru reînființarea Episcopiei ortodoxe-române în Timișoara. Până astăzi însă, nu a primit nici o rezoluție...

Din acest motiv Congresul Mitropoliei noastre, la cererea stăruitoare a Primăriei din Timișoara, a decis în ședința sa din 15 Octobrie 1924, apoi în ședința din 28 Octobrie 1927, ca să intervină din nou Consistorul mitropolitan la Onor. Minister al cultelor pentru reînființarea Episcopiei ortodoxe-române din Timișoara...

Vă rugăm din nou, Domnule Ministru, să binevoiați a prezenta corpurilor legiuitoare, cât mai urgent posibil, un proiect de lege, prin care să se inarticuleze reînființarea Episcopiei ortodoxe-române din Timișoara, de-

— pot fi inventariate, cine ar fi în stare să cuprindă și să înțeleagă tot sbuciumul lăuntric pe rugul căruia s'au aprins flăcările convingerilor neclintite? El este istoria crucificărilor personale, cari se închid în taina sufletului dela primele dibuiri, prin răscolitoare frământări, până la liniștea convingerilor depline. Căci scrisul lui nu e simplă ideologie: e frântură din viață, gând și viziune revelatorie. Nici poetul, nici teologul nu poate explica mirajul ideilor învesmântate în acest scris. N'au fost atâția poeți și teologi cari totuși n'au răvășit sufletele, deși aveau idei frumoase? Poetul și teologul sunt incontestabil făuritorii stilului și cioplitorii gândului. Dar miezul cald al acestei viziuni vine din învâlvorarea inimii, din adâncurile de taină ale sufletului. Ceeace propoveduește profesorul, luptătorul, poetul Nichifor Crainic, este mărturia unui suflet plămădit din convingeri adânci: mărturie la care nu poate renunța, pe care n'o poate negustori, căci ar însemna să renunțe la sine însuși și mai mult decât la sine însuși, la un crez. Cine audiază cursurile profesorului, cine citește articolele luptătorului, cine se apleacă asupra visurilor lui de poet și teolog, simte aceasta: e o comunicare nu dela intelect, ci dela suflet la suflet; este nu descoperirea unor noi cunoștințe, ci revelarea fermecătoare de noi orizonturi, de orizonturi ce ard. Nu îngrămădire savantă de citate sau pedantă demonstrare filosofică, ci deschidere de largi perspective în zarea sufletului peste undele misterului existențial. Cuvântul lui are magia aceasta că desferecă tainutele isvoare ale vieții adevărate din adânc, ale adevărilor de viață ce zac în noi sub pojghița falsă a superficialității «civilizate», ale vieții ce sunt în adevărurile teologiei și stau ascunse sub luciul savant și abstract al noțiunilor reci. Dar această magie nu e nici numai a poetului, nici numai a teologului: ea e a omului, care a bătătorit drumurile adevărului și ale vieții în propriul lui suflet. Numai cine simte adevărurile ce le propagă că sunt ale lui, că sunt însăși rădăcinile ființei lui, are curajul de-a se păstra o viață întreagă pe aceeași linie de intransigentă luptă, mai ales în vremi de atât de frecvent cameleonism; numai cine e temeinic în convingeri clare și neșovăitoare, își poate invita studenții, ca un frate mai mare, nu ca profesor, să îndrăznească a-i mărturisi nedumeririle și îndoielile ce le frământă sufletul cu

privire la adevărul creștin. «Crizele sunt bune, cu o condiție însă: să le biruiești», să ieși biruitor din ele, sunt cuvintele lui. Prin furtuna crizelor ideologice, care pun la contribuție întreg sufletul, se călesc și se luminează adevărurile în jurul cărora îți vei desfășura viața. S'a zis chiar că pe Dumnezeu l-au iubit mai pasionat, mai cu aprindere, aceia cari l-au descoperit după ce au atins limitele disperate ale negației, după ce au gustat neantul unei vieți lipsite de lumina Lui: aceia l-au iubit mai mult pe Iisus, cari și-au simțit mai accentuat depărtarea de El.

Chiar dacă nu e întru totul adevărat paradoxul acesta al «extremelor ce se ating», e incontestabil că în lumea de azi nici rece, nici fierbinte, mai ales în lumea intelectuală, adevăratele convingeri, înfipte cu rădăcini de foc în suflet, sunt acelea cari au trecut prin purificările căutării, prin durerile încercării, cari au răscolit până și temelile vieții. Desigur e aici o întreagă dramă a convertirii (într'un anumit sens), pe care n'o poate sesiza decât ce-l ce-o trăește, dar ale cărei biruinți, peste dibuirile și vifornitele începutului, răsună răspicat în manifestările din afară. Și nu vorbesc numai de dobândirea certitudinilor ideologice, ci mai ales de permanenta luptă cu sine însuși spre a concretiza doctrina în viață: aceasta e calea crucificărilor lăuntrice, cum trebuie să fie viața fiecărui nevoitor creștin. Dacă în scrisul lui Nichifor Crainic se constată în ultima vreme, un mai pronunțat loc dat teologiei, este nu numai pentru că se ncheagă magnific cupola unui sistem de gândire, ci mai ales pentru că în sufletul lui se adâncesc din ce în ce mai mult luminile trăirilor ortodoxe. Pentru mine, ca și pentru ceice simt tălăzuirea acestui suflet vibrând printre rânduri, cei 50 ani de viață ce se sărbătoresc, nu sunt numai popasul unei bălăii biruitoare, retrospectiva câtorva decenii de cultură și politică românească, praznicul teologiei ortodoxe, ci și altceva, pe care-l prețuim tot atât de mult: faptul că din sbuciumul unei vieți nu s'au limpezit numai anumite cadre ideologice, ci au crescut din ce în ce mai clare, mai dominante liniile de dar ale unei personalități creștine în care se realizează acea minunată interpenetrare dintre doctrină și om, caracteristică nu filosofilor ci celor ce cred. Cine cunoaște sau bănuiește măcar istoria acestei creșteri lăuntrice? O simțim fără să ne dăm seama,

cu toate negațiunile adversarilor lui și o manifestăm în atașamentul ce-l avem față de scrisul lui. Dacă lumea poate să nu-i mai rezerve noi crucificări, crucificarea aceasta lăuntrică își urmează cărările din ce în ce mai adânc, spre împlinirile pe care le visează orice mărturisitor între oameni ai lui Iisus Hristos. Dacă până acum au fost ani de luptă, de lămurire și echilibrare: de acum se deschid anii pânguririi, anii dăruirii, anii încununării. Nu întru slavă lumească, ci sub zarea chemărilor de dincolo de veac.

Totuși să nu anticipăm: am voit numai să mărturisesc taina unei biruinți. Și să sugerez imaginea unui om, care e prea puțin cunoscut și prea mult calomniat. Ceice-l măsoară

cu cotul sau îi cercetează viața cu ochelarii miopiei, scotocind amănunte semnificative și nesemnificative (mai ales), vor da sceptici din cap (cum e românul când se «respectă»): ei văd pete și în soare. Dar ceice primesc scrisul și viziunea crainicistă cu inima dreaptă și deschisă, simt aprinderea unui suflet, care nu se joacă cu cuvintele și ideologiile, căci doctrina lui este însăși viața lui, viața acestui neam crescut sub seninătățile cerului creștin. Să lăsăm deci pe negativiști cu petele, iar noi să sărbătorim lumina și căldura ce se revarsă din înălțimile gândului, viziunii și sbuciumului lui. Căci sărbătoarea lui, este și sărbătoarea noastră.

Diacon Nicolae Mladin

Sfintele Paști la Sibiu

Paștile, „praznic al praznicelor și sărbătoare a sărbătorilor”, a sălăsluit printre noi cu toate darurile și bucuriile duhovnicești din zilele hărăzite refăvierii și primenirii spiritului creștinesc. Duhul fiecărui credincios a luat dar din dar și lumină din lumina lui Hristos.

Săptămânile premergătoare Paștilor au adus la biserică — pentru sfintele slujbe, spovedanie și împărtășanie — mii de drept credincioși, rămânând și acest fapt ca un real semn al revenirii omului zilelor noastre în ogașa sănătoasă a credinței mântuitoare de suflet. Cu strălucire multă s'a slujit însă în Joia Mare, Vinerea Sfințelor Patimi și la Invierea Mântuitorului. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae a slujit în aceste trei zile, înconjurat de marea sobor al preoților și diaconilor din centrul Arhiepiscopiei, ridicând astfel măreția zilelor. Inafară de numărul neasemuit de mare al credincioșilor, catedrala mitropoliei noastre a înregistrat și prezența figurilor reprezentative ale vieții locale. Au fost astfel, între alții, de față: dl general comandant Gh. Leventi, dl general Gheorghiu, dl general Apostolescu, dl colonel prefect D. Tocineanu, reprezentanții magistraturii, dl primar Dr. S. Pop, dl chestor S. Codreanu, etc.

Pentru asemenea prilejuri mărețe nu a lipsit nici cuvântul de învățătură și bun îndemn al Bisericii. În Joia Mare, acest cuvânt a fost adus de păr. prof. M. Neagu, iar în Vinerea Sfințelor Patimi de păr. prof. lt.-col. I. Dăncilă.

Cu adevărat înălțător și plin de creștinești îndemnuri a fost însă cuvân-

tul I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae Cuvântul acesta a răsunat în două rânduri: la Inviere și la sf. Liturghie din întâia zi a Paștilor. La Inviere, I. P. S. Sa a accentuat că noi suntem cu mirosițele cari l-au văzut pe Domnul cel înviat și s'au închinat Lui, cu cei doi apostoli cari au alergat la mormânt, cu Luca și Cleopa, cu credința întărită a lui Toma, cu ucenicii dela Marea Tiberiadei și cu cei cari au fost față la înălțare. Aceasta face să fim neîndoelnic cu tot ceea ce a adus Iisus, cu adevărul Lui, cu Evanghelia Mântuitorului, cu învățătura Bisericii. Vor fi și azi și au fost totdeauna falși învățați ca fariseii de acum două mii de ani, vor fi și păzitori de mormânt; au săpat și sapă morminte, răstoarnă pietri și pun peceți peste groapa în care îl coboară pe Domnul. Dar iarăși mereu s'au rupt pecețile și Lumina lumii răsare din groapa săpată de dușmani. Lumina aceasta, Hristos Domnul, îi mântuiește pe cei ce cred în Ea.

La sfânta Liturghie, I. P. Sf. Mitropolit Nicolae a cuvântat despre jertfa sângeroasă a Mântuitorului, tălmăcind cuvintele dela Evrei: „Fără vărsare de sânge nu se face izbăvire”. Aceasta se întâmplă și în viața oamenilor și popoarelor, și istoria este martoră. Dar chiar și în planul Providenței. Pricina stă în păcat. Iată însă o pricină înălțurată, pentru noi, de Mântuitorul. Domnul, prin jertfa și învierea Sa, ne-a scos de sub povara păcatului și ne-a făcut liberi.

Acesta este un dar al cărui preț nu este de prețuit. — (Urmare în pagina 5)

cretată cu decenii înainte de forurile noastre bisericesti cu cadere, și, inarticulându-se în legile țării, să binevoieți a lua măsurii, ca să se poată săvârși cât mai în grabă întregirea scaunului episcopesc în sensul legilor astăzi în vigoare. (Art. 12 din „Legea pentru organizarea Bisericii ort.-române”).

Primiți...

Sibiu, 1 Maiu 1929.

Nicolae¹

arhiepiscop și mitropolit

Rămas și acesta fără de efect, în baza unei decizii proprii din 13 Nov. 1929, Consistorul intervine din nou la Ministerul Cultelor cu argumentare specială, cerând reînființarea grabnică a episcopiei timișorene pentru care sunt gata toate lucrările pregătitoare. Iată ce se spune în adresa aceasta Nr. 282 din 14 Dec. 1929:

Solicităm din nou bunăvoința Onor. Minister, să binevoiască a prezenta corpurilor legiuitoare, cât mai urgent posibil, un proiect de lege, prin care să se înarticuleze reînființarea Episcopiei ortodoxe-române din Timișoara, pentru care toate lucrurile pregătitoare sunt făcute, și să se ia măsuri pentru întregirea scaunului episcopesc, cât mai în grabă, în sensul legilor în vigoare.

Nicolae²

arhiepiscop și mitropolit

Vitregia vremurilor și lipsa de înțelegere a oamenilor dela cărma țării, au făcut să nu fie ascultate cererile repetate pentru reînființarea episcopiei din Timi-

șoara. Consistorul mitropolitan, constatând în 1934 că „până astăzi, nu s'a satisfăcut acestei dorințe unanime a obștei ortodoxe-române din Ardeal”, trimite un nou memoriu, atât dlui Gh. Tătărescu, președintele consiliului de miniștri, cât și ministrului de culte Al. Lapadatu. În acest memoriu, datat din 15 Iunie, Nr. 189/934, citându-se unele decizii anterioare ale forurilor bisericesti competente, în chestiunea reînființării episcopiei din Timișoara, și constatându-se din nou necesitatea urgentă a înființării unei episcopii în Timișoara, se continuă pledoaria pentru ea în felul următor:

Având în vedere motivele de ordin bisericesc, cultural și național, pe cari se bazează hotărârile organelor bisericesti și cererea repetată a reprezentanților firești ai obștei ort. rom. din Banat, și în considerarea mijloacelor materiale ce le oferă autoritățile administrative din Timișoara, Vă rugăm să binevoieți a lua dispozițiile necesare pentru înarticularea în lege a înființării Episcopiei ort. rom. în Timișoara, împlinindu-se prin aceasta o veche și dreaptă dorință a generațiilor trecute și a obștei ort. române din cuprinsul Mitropoliei noastre ardelene.

Primiți etc.

Nicolae

arhiepiscop și mitropolit

Intre timp Congresul Național-bisericesc al întregii biserici ortodoxe române, întrunit la București în 1935, a decis reînființarea episcopiei timișorene, însușindu-și un vechi deziderat al întregii biserici din Ardeal. Dar această hotărâre n'a fost pe placul tuturor, și de aceea s'a pornit împotriva ei o campanie, tinzând la împanarea unei soluții

contrare aceleia pe care-o dăduse numita deciziune a Congresului Național-bisericesc din 1935. Se milita adecă pentru mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara și nu pentru înființarea unei episcopii noi în acest oraș.

Consistorul mitropolitan sesizându-se de întefrea campaniei pentru soluția minoră ce-o preconiza o grupare, în cauza episcopiei timișorene, din ședința plenară ținută la 21 Sept. 1936, trimite câte-o adresă de protest împotriva uneltirilor de cari s'a sesizat, și de afirmare în acelaș timp a punctului său de vedere în chestiunea aceasta, la Ministerul cultelor, Consiliului central bisericesc, Consiliilor eparhiale din Arad și Caransebeș, Prefecturii din Timișoara și celei din Lugoj, și Primăriei din Timișoara. Iată ce se spune în adresa Nr. 317/936 pe care a înaintat-o Ministerului de culte:

Adunarea eparhială a Episcopiei Caransebeșului în sesiunea din primăvara anului curent, ocupându-se cu hotărârea amintită a Congresului Național-bisericesc, cu majoritatea de voturi a dat expresiune dorinței, ca sediul episcopal din Caransebeș să fie mutat la Timișoara, renunțându-se la înființarea unei Episcopii noi.

În urma acestei hotărâri și pe urma numeroaselor proteste ce s'au făcut împotriva hotărârii de a se muta sediul episcopal dela Caransebeș la Timișoara, Consistorul mitropolitan în ședința de azi deliberând asupra raportului prezentat în chestiunea înființării unei Episcopii ort. rom. în Timișoara, respective a mutării sediului episcopesc din Caransebeș la Timișoara, a decis că menține hotărârile anterioare ale Congresului Mitropoliei ardelene, de a se înființa în Timișoara o Episcopie nouă...

¹ Arhiva Cons. Mitrop. Dosarul: Episcopia Timișorii.

² Ibidem.

¹ Ibidem.

Vă rugăm, Domnule Ministru, binevoîți a lua dispozițiile ce le credeți de cuviință, pentru înarticulară în lege a înființării unei noi Episcopii ort. române în Timișoara...

Primiți etc.

Nicolae
arhiepiscop și mitropolit

T. Petrișor¹

Cu toate aceste adrese, au intervenit uneltitorii și și-au impus punctul lor de vedere minor, chiar printr'un act al Consiliului Central bisericesc din București, care hotărâse în 22 Iunie 1937 mutarea scaunului episcopal din Caransebeș la Timișoara. În fața acestei stări de lucruri, Consistorul mitropolitan, a luat atitudine trimițând la 11 Iulie câte un protest sub Nr. 135/1937 împotriva celor hotărâte de Consiliul Central bisericesc, Ministerului Cultelor și însuș Consiliului Central. Cuprinsul acestor proteste este următorul:

(Cătră Consiliul Central bisericesc)

Inalt Prea Sfinția Voastră,

Ne-a venit abia acum la cunoștință, că Ven. Consiliu Central bisericesc în ședința din 22 Iunie a. c. ar fi hotărât mutarea reședinței episcopale din Caransebeș la Timișoara, și în acest sens a și propus On. guvern un proiect de lege, care urmează să fie supus deliberării Corpurilor Legiuitoare.

Hotărârea aceasta a Consiliului Central bisericesc este în contradicție cu dorința și preocuparea nemuritorului Mitropolit Andrei Șaguna și a tuturor factorilor cu cădere din cuprinsul Mitropoliei noastre ardelene, începând cu Congresul Național-bisericesc al Mitropoliei Ardealului ținut în anul 1868.

Inființarea unei Episcopii noi în Timișoara este dorința întregii biserici ardelene! Această dorință nu poate fi satisfăcută prin o măsură luată pe jumătate — după cum este hotărârea Consiliului Central bisericesc — de a muta sediul unei Episcopii existente, cu vechime și tradiție proprie, pe teritoriul altei Episcopii.

Hotărârea Consiliului Central bisericesc este cu atât mai neavenită cu cât ea s'a adus — pare-că anume — în absența Noastră, care am fost reținut de alte chestiuni importante de a participa la acea ședință, și în absența P. Sf. Sale Andrei al Aradului, care se găsea plecat în străinătate în căutarea sănătății.

Inalt Prea Sfinția Voastră,

Nu putem admite ca o astfel de hotărâre, care tinde la modificarea teritorială a unor Eparhii sufragane din cuprinsul Mitropoliei noastre ardelene, să se aducă fără consultarea și consensul Nostru și al Chiriarhului Eparhiei interesate. O hotărâre în chestiunea ce ne preocupă, luată fără consultarea factorilor în drept, și în sens cu totul opus dorinței generației trecute, exprimată în hotărârile corporațiilor și adunărilor reprezentative ale bisericii noastre ardelene, va produce o perturbațiune în viața bisericii ardelene, pentru care Inalt Prea Sfinția Voastră purtați toată răspunderea, pentru motivul că în calitatea I. P. Sf. Voastre de președinte al Consiliului Central bisericesc nu ați împiedecat ci ați sprijinit o astfel de hotărâre contrară deciziunilor aduse în cauză de către organele în drept ale Mitropoliei noastre ardelene.

Vom uza de toate mijloacele legale, ca să împiedecăm înfăptuirea unei hotărâri, menite să alimenteze și să satisfacă o anumită mentalitate, contrară intereselor generale ale bisericii și credincioșilor interesați.

Consiliul Central bisericesc să nu-și dovedească inutilitatea prin hotărâri în stare să tulbure liniștea Mitropoliei ardelene, care și-a știut apăra în toată vremea interesele sale vitale, cu demnitate.

Vă recomandăm deci I. P. Sf. Voastră, să suspendați executarea hotărârei numite a Consiliului Central bisericesc, și chestiunea înființării unei noi Episcopii în Timișoara a o supune deliberării organelor bisericești în drept, convocând pe toți PP. SS. Chiriarhi din Mitropolia noastră ardeleană.

Primiți etc.

Nicolae
arhiepiscop și mitropolit

T. Petrișor

(Cătră Ministerul Cultelor)

Domnule Ministru,

Ne-a venit la cunoștință că Ven. Consiliu Central bisericesc în ședința din 22 Iunie a. c. a luat hotărârea de a muta sediul episcopesc al Episcopiei Caransebeșului la Timișoara, și în acest sens Consiliul Central bisericesc ar fi pregătit un proiect de lege spre a-l înainta On. guvern pentru a fi supus deliberării Corpurilor Legiuitoare.

Intrucât acest proiect ar fi ajuns la On. guvern, Vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoîți a nu vi-l însuși, întrucât hotărârea Consiliului Central bisericesc s'a adus cu desconsiderarea oricăror uzanțe canonice și fără consultarea Noastră ca Mitropolit al Ardealului și a celorlalți PP. SS. Chiriarhi din cu-

prinsul acestei Mitropolii, și în special fără adesele P. Sf. Sale Andrei al Aradului ca cel mai de aproape interesat în cauză.

Domnule Ministru,

Cu adresa Noastră Nr. 317 din 21 Septembrie 1936 V'am arătat cari au fost hotărârile corporațiilor și adunărilor reprezentative ale Bisericii ardelene începând cu Congresul Național bisericesc din 1868 și până azi, de a se înființa o nouă Episcopie în Timișoara....

Mutarea sediului episcopal dela Caransebeș la Timișoara, nu corespunde interesului general al bisericii și nu corespunde nici dorinței credincioșilor interesați.

N'avem nevoie să tulburăm liniștea bisericii ardelene prin hotărâri lipsite de tact și de sens ca ale Consiliului Central bisericesc....

Vă rugăm... pentru înarticulară în lege a înființării unei noi Episcopii ort. rom. în Timișoara, lăsând Episcopia Caransebeșului cu sediul ei actual în Caransebeș.

Primiți etc.

Nicolae
arhiepiscop și mitropolit

T. Petrișor¹

Un protest asemănător s'a înaintat din partea Consistorului mitropolitan din Sibiu și Dlui Ministru al Cultelor Dr. Ioan Lupas, la 14 Dec. 1937 sub Nr. 135/937. Iată și cuprinsul acestui protest:

Domnule Ministru,

Consistorul mitropolitan în ședința de azi, luând în deliberare raportul privitor la reînființarea Episcopiei ort. române în Timișoara, s'a pronunțat pentru menținerea hotărârilor din trecut ale Congresului Național-bisericesc al Mitropoliei noastre, de a se înființa o nouă Episcopie în Timișoara....

Față de soluția de a se muta sediul episcopal dela Caransebeș la Timișoara, s'au produs protestele credincioșilor interesați, și Consistorul mitropolitan a intervenit din nou în cauză, arătând On. Minister al Cultelor și I. P. Sf. Sale Patriarhului Miron, președintele Consiliului Central bisericesc, că singura soluție corespunzătoare hotărârilor aduse în cauză de către factorii în drept ai Bisericii, este înființarea unei noi Episcopii în Timișoara. Aceasta este dorința întregii biserici ardelene....

Demnitatea bisericii ortodoxe române și mari interese culturale și naționale reclamă imperios înființarea unei noi Episcopii ort. române în inima Bănătului și la granița de vest a țării.

Primiți etc.

Nicolae
arhiepiscop și mitropolit

Cum însă experiența învățase pe oamenii bisericii, că nu te poți aștepta la vreo înțelegere și la vreun sprijin din partea reprezentanților vieții noastre politice, și cum erau în joc interese mari ale bisericii noastre, interese nesocotite de ambiția câtorva oameni fără orizont și fără pricepere, — deși unii dintre ei vor fi fost de bună și de naivă credință, — Consistorul mitropolitan se adresează direct M. S. Regelui printr'un memoriu cu Nr. 209 din 16 Dec. 1938, alcătuit în întregime de I. P. Sf. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan. Pentru greutatea cuprinsului și pentru efectul acestui memoriu decisiv, îl vom cita în întregime la loc potrivit.

În urma acestui memoriu, lucrările pentru restaurarea episcopiei Timișorii se accelerează și militanții pentru mutarea scaunului dela Caransebeș la Timișoara sunt scoși din arenă.

Ministrul Cultelor Dr. N. Zigre, trimite Consistorului mitropolitan o adresă cu Nr. 31829 din 12 Iulie 1939, solicitând propuneri și date pentru o arondare nouă a eparhiilor: Sibiu, Arad, Cluj și Caransebeș, în vederea înființării eparhiei Timișoara. În răspunsul Consistorului mitropolitan Nr. 119 din 29 Iulie 1939, se insistă pentru crearea unei eparhii noi la Timișoara.³

După atâta tergiversare și irosire de energie, deși împrejurările nu erau dintre cele mai potrivite, totuși, pentru a se pune capăt unui capitol trist, pe care l-a înscris în analele vieții noastre de stat felul în care au privit și au tratat guvernele ortodoxe cauza episcopiei ortodoxe a Timișorii, a trebuit rezolvată odată chestiunea într'un fel. Și acesta nu putea fi decât acela propus și supus înaltel aprobări a M. S. Regelui, prin memoriul înaintat de Consistorul Mitropolitan în 1938.

După ce s'a ajuns la o înțelegere în privința arondării celei noi a eparhiilor pentru a se reînființa episcopia Timișorii, tot în legătură cu adresa Nr. 31829 a Ministerului Cultelor, Consistorul mitropolitan din ședința secțiilor unite dela 3 Oct. 1939, trimite acestui Minister ultimul act în cauza episcopiei Timișorii, cu răspunsul concret la cele ce i-le ceruse Ministerul prin adresa Nr. 31829, arătând că „înființarea unei noi Episcopii la Timișoara este un vechi și statornic deziderat al bisericii noastre și al poporului drept-credincios din Ardeal”.⁴

¹ Ibidem

² Ibidem

³ Arhiva Consist. Mitrop. Dosarul: Episcopia Timișorii.

⁴ Adresa Nr. 176/1939 — Arhiva Consist. Mitrop. Sibiu, Dosarul: Episcopia Timișorii.

La scurt timp a urmat apoi reînființarea episcopiei Timișorii prin decretul lege citat.

În afară de memoriile, adresele și protestele pe care le-a înaintat Consistorul Mitropolitan, Ministerul de Culte în special, și când a fost cazul chiar și Consiliul Central bisericesc precum și unor autorități civile inferioare, el a mai trimis diverse adrese în aceiași chestiune, Patriarhului, Consiliului Central bisericesc și Eparhiilor ardelene.

În primăvara anului 1932, Sf. Sinod comunică Consistorului mitropolitan prin adresa Nr. 796/1931 din 20 Aprilie 1932, părerea sa privitoare la rezolvarea chestiunii atât de discutate a episcopiei timișorene, preconizând strămutarea sediului episcopiei din Caransebeș la Timișoara. Aceasta era de fapt părerea sau punctul de vedere personal al I. P. S. S. Patriarh Miron, care ținea din neștiute pricină la o soluție minoră ca cea cuprinsă în adresa pomenită.

Consistorul Mitropolitan, primind dela Sf. Sinod hotărârea acestuia, o comunică celor două eparhii interesate direct în cauză, a Caransebeșului și a Aradului, prin următoarea adresă Nr. 183 din 7 Iunie 1932, pe care — pentru că unii s'au smintit din pricina ei — o publicăm în întregime:

Prea Sfințite,

Sf. Sinod prin adresa Nr. 796/931 din 20 Aprilie 1932 ne face cunoscut, că — conform comunicării Sf. Episcopii a Aradului — biserica unită a înființat în Timișoara un vicariat.

Acest fapt ar fi indicând preocuparea bisericii unite, de-a strămuta sediul episcopiei unite dela Lugoj la Timișoara.

Față de această preocupare internă a bisericii unite, biserica ort. română nu poate rămânea indiferentă și în special Mitropolia noastră ardeleană, care de multă vreme reclamă înființarea unei Episcopii în Timișoara.

În situația actuală Sf. Sinod în susamintita adresă preconizează măsura, ce ar trebui luată față de intenția bisericii unite, și anume strămutarea sediului episcopiei dela Caransebeș la Timișoara.

Pentru acest caz însă orașul Timișoara, aparținător Eparhiei Aradului, va trebui alipit Eparhiei Caransebeșului.

Vă rugăm deci Prea Sfințite binevoîți a supune această chestiune deliberării Ven. Consiliu eparhial și a ne comunica concluziile, la care s'a ajuns.

Cu considerare la împrejurarea, că Consistorul mitropolitan va fi convocat la un termen cât mai apropiat, Vă rugăm Prea Sfințite să binevoîți a dispune, ca înfor-

cât mai urgent.

Primiți etc.

Nicolae
arhiepiscop și mitropolit

T. Petrișor¹

Sesizat de intențiunile Sf. Sinod, Consiliul Eparhial din Caransebeș răspunde negativ, protestând împotriva vreunei astfel de tentative prin actul Nr. 3401 B. din 25 Iulie 1932.

Consistorul mitropolitan, drept răspuns la adresa Sf. Sinod Nr. 796 din 20 Aprilie 1932, comunică Sf. Patriarhii prin adresa Nr. 239 din 19 Sept. răspunsul primit dela Episcopia Caransebeșului, fără niciun comentariu.

Răspunzând și Consiliul Eparhial din Arad negativ, prin actul Nr. 4017 din 10 Nov. 1932, Consistorul mitropolitan, cu adresa Nr. 316 din 12 Dec. 1932, trimite în același chip și acest răspuns Sf. Patriarhii.

Între timp, Sf. Sinod decisese în 2 Dec. 1932, mai bine zis opinase printr'o hotărâre optativă, că ar fi bine să se mute episcopia Caransebeșului la Timișoara. Și opțiunea aceasta o trimite I. P. S. Sale Dr. Nicolae Bălan.

Ea poartă numărul 1431 din 13 Dec. 1932, și are cuprinsul următor:

Inalt Prea Sfințite,

Ca răspuns la adresa Inalt Prea Sfinției Voastre Nr. 239/932, cu frățescă dragoste avem onoare a Vă aduce la cunoștință că Sf. Sinod, în ședința sa dela 2 Decembrie a. c., deliberând asupra chestiunii mutării sediului episcopiei Caransebeșului la Timișoara, față de încheierile consiliului eparhial al acelei episcopii, a hotărât în principiu următoarele:

„Sfântul Sinod constată, în cunoștință de cauză, marea importanță și interesul superior al Bisericii ortodoxe române, de a avea un episcop al său în Timișoara, și care în cazul de față n'ar putea fi altul decât episcopul Caransebeșului, prin mutarea sediului eparhiei sale în marele și importantul oraș Timișoara”.

Primiți Vă rugăm Inalt Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Președinte
Miron
Patriarh

Tit²
Director

¹ Ibidem

² Ibidem

Luând cunoștință Consistorul mitropolitan de hotărârea aceasta, o trimite în copie însoțită de adresa Nr. 335 din 20 Dec. 1932, episcopilor: Caransebeș și Arad. Iată cuprinsul adresei însoțitoare:

Prea Sfințite!

În legătură cu adresa noastră Nr. 183/1932, cu privire la mutarea sediului Episcopiei Caransebeșului la Timișoara, avem onoarea a Vă comunica aci anexat în copie adresa Nr. 1431 din 13 Dec. 1932 a Sfântului Sinod, pentru a lua cunoștință de hotărârea, ce s'a adus în această cauză.

Primiți etc.

Nicolae

arhiepiscop și mitropolit

T. Petrișor¹

Citând în întregime aceste „trei acte valoroase” în legătură firească cu împrejurările cari le-au produs și cari le explică autentic, și adevărat: actul Sf. Sinod Nr. 1431 din 13 Dec. 1932, apoi cele două adrese ale Consistorului mitropolitan din Sibiu Nr. 183 din 7 Iunie 1932 și Nr. 335 din 20 Dec. 1932, nu putem trece cu vederea faptul că ele au mai fost utilizate și citate, dar nu în întregime, și nu în vreo legătură firească a lor cu împrejurările cari le-au produs și cari le definesc sensul real. Toate aceste acte au mai fost publicate într-o broșură apărută recent.²

În această broșură, al cărei autor după titlurile de pe copertă pare a ne fi coleg, prin felul în care se citează și se utilizează numele acte, se comite un fals regretabil mai ales sub condețul cui va care ar trebui să aibe și de fapt, iar nu numai formal titlurile ce ni-le arată; care ar trebui să fie, nu să se arate a nu fi ceiace și zice că este.

Autorul broșurei cu pricina nu procedează corect; nu citează în întregime actul Nr. 183 din 7 Iunie 1932 al Consistoriului mitropolitan, și aceasta o face cu un tâlc, cu tâlcul publicării tustrelelor acte în ordinea și în legătura de idei în cari le publică, și tocmai tâlcul acesta îl împiedică să publice în întregime primul act al Consistorului mitropolitan, pentru că dacă publica și celace a lăsat afară, atunci actul nu se mai potrivea și nu mai servea tâlcului pe care vrea să-l dea în mod complet fals și cu rea credință autorul. Deci se face vinovat de incorectitudine.

Să vedem mai deaproape cum a procedat d-sa. După ce chiar în paginile 32-33 ale broșurei sale, scuza atitudinea rezidentului regal Al. Marta în chestiunea episcopiei Timișorii, ne declară cu desăvârșită seninătate și inocență, că dânsul n'a intenționat să facă, ceiace face în realitate prin câteva sime anterioare, că a scris probabil i-se va fi lăsat pradă. Iată ce zice vrând să ne facă să-l credem probabil: „Departa de mine gândul de a scuza atitudinea de mai înainte a rezidentului regal Al. Marta, în această prea importantă problemă”³.

Oricât de departe va fi fost un astfel de gând de d-sa, fapt este că înfăptuirea lui i-a fost foarte aproape, căci precede chiar numai cu un șir, această declarație care vrea să fie o scuza a lucrului a cărei săvârșire o regretă.

Mai departe — probabil vrând s'o spună într'un alintat nou —, autorul le vorbește cu tâlc adânc cetitorilor, în felul următor: „Spre a nu lăsa în nedumerire pe cei ce încă n'au avut posibilitatea să cunoască toate laturile problemei, care a angajat în luptă conștiințele bănățene, lăsam să urmeze trei acte valoroase, al căror cuprins va avea darul să risipească anumite bănueli, restaurând adevărul în toată puritatea lui”.

De fapt, felul în care face introducerea la cele trei acte și-apoi felul în care le citează, are darul să risipească orice bănuială că ar fi lucrat corect, și restaurează în toată puritatea lui adevărul, că dânsul comite un fals, care consistă în următoarele: Dânsul citează cu anumite sublinieri, actul prim al Consistorului mitropolitan Nr. 183/932, prin cari sublinierii vrea să scoată în evidență că și Consistorul mitropolitan și chiar I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, ar fi împărțit oare cândva ideea minoră a strămutării sediului episcopiei dela Caransebeș la Timișoara. Dânsul poate falsifica sensul acestui act, prin sublinierile pe cari le face, numai pentru că nu citează și acea parte din act, care tocmai trebuia subliniată și care spune: „și în special Mitropolia noastră ardeleană care de multă vreme reclamă înființarea unei Episcopii în Timișoara”. Deci un nou fals, căci o amputare dintr'un act spre a servi o tălmăcire falsă e tot atât de culpabilă ca și însuș falsul pe care-l servește. Acest pasagi subliniat de noi nu mai are nevoie de niciun comentariu; din el rezultă prea limpede că Mitropolia recte și centrul Mitropoliei, Consistorul mitropolitan în frunte cu Mitropolitul, în special, au reclamat înființarea unei episcopii la Timișoara, dar nu mutarea alteia acolo.

În al doilea act al Consistorului mitropolitan Nr. 335/932, autorul pomenit face același gen de sublinieri,

¹ Ibidem.

² În broșura: Rezidentul regal Alexandru Marta în slujba Banatului, de Pr. Gh. Cotoșman, Caransebeș 1940.

³ Gh. Cotoș an o. c. p. 33.

în același scop, adevărat spre a face pe cei ce într'adevăr nu cunosc lucrurile, nu să se lămurească, ci să se informeze greșit, și să-și formeze păreri greșite, cari probabil ar putea scuza anumite atitudini de fapt greșite, și ar putea eventual servi anumite interese și intenții nemărturisite.

În tot cazul și din sublinierile acestui act, rezultă că autorul vrea să zică; uite, vedeți Dv. compatrioți onorabili, că nu numai rezidentul Al. Marta a greșit, și nu numai ceilalți timișoreni cari împreună cu dânsul au cerut mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara, ci iată și Consistorul mitropolitan din Sibiu, ba chiar și Mitropolitul Ardealului, au fost în aceeași greșală. Prin urmare, nu vă mirați că a greșit rezidentul nostru și cei împreună cu dânsul, și nu credeți nicicum că alții ar fi fost mai buni, ar fi avut o atitudine superioară acestora! Au greșit toți, au greșit și ei! E totul explicabil și scuzaabil! Și-apoi dacă este așa, apoi vedeți că dacă n'a triumfat punctul de vedere al dlui rezident, n'a triumfat nici al celor dela Sibiu!

Di autor nu vrea dintr'o „mândrie specific bănățeană” (vorbele d-sale) să lase cumva să afle Bănățenii, că uite așa s'au întâmplat lucrurile; A căzut punctul de vedere al dlui rezident Al. Marta și al altor timișoreni, și a triumfat punctul de vedere al celor din Sibiu. Autorului, și se vede că multora, nu le place că s'a întâmplat astfel, și-atunci e bine — au socotit dlor — să amestece și pe alții în aceleași ape, ca nu cumva să fie văzuți aceia în altă lumină potrivită ținutei lor cu totul alta, și lumea să tragă apoi concluzii în consecință.

Falsificarea sensului celor două acte este evidentă și ea se confirmă și prin următoarele considerațiuni.

Autorul după ce citează cele două acte, cu sublinierile sale tendențioase, mai induce și actul Sf. Sinod cu Nr. 1431 din 13 Dec. 1932, care într'adevăr decide optativ mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara.

Să se observe deci gradația; deși în ordine cronologică actul acesta precede pe acela al Consistorului mitropolitan cu Nr. 335/932, totuși, potrivit tâlcului cu cari le citează, îl așează la urmă, pentru că așa cere gradația dovezilor. Întâiu se arată și se recunoaște că au greșit timișoreni în frunte cu dl Al. Marta, dar această greșală e scuzaabilă, căci uite, au greșit și forurile superioare ale bisericii, înfătu Consistorul mitropolitan, apoi Mitropolitul și'n fine chiar și Sf. Sinod. Prin urmare vedeți că suntem toți o apă și-un pământ; totuși, dintre toți, cel mai bun este dl rezident, care n'a greșit mai mult decât au greșit autoritățile bisericești, și pentru că i-a scris broșura și a mai făcut ieri ceea ceiace-i împunea conștiința de român și de creștin ortodox, iată d-sa ne-a dat episcopia Timișorii, dânsul singur e cetitor. Restul nimic.

Aceasta este schema argumentării cu nesocotirea raționamentului, pe care ne-o prezintă ca pe-o mostră rară, broșura care nu trebuia scrisă chiar așa cum s'a scris.

Cel care a scris broșura era în drept să citeze actul Sfântului Sinod în scopul în care l-a și citat, dar nu avea și nu are niciun drept să falsifice sensul unor adrese ale Consistorului, citându-le incomplet, într'o legătură nefirească de idei și subliniind însinuant și cu rea credință, ceiace n'avea nimic din sensul pe care vrea să-l fabrice dânsul prin sublinieri.

D-sa, care a mai publicat multe acte în legătură cu episcopia Timișorii¹) și lucrul acesta presupune că dânsul va fi cetit actele acelea toate și deci cunoaște prea bine, din cercetări proprii, că niciodată nici Consistorul mitropolitan și cu atât mai puțin I. P. S. Mitropolit Nicolae dela Sibiu, nici măcar în glumă n'au admis, necum să și ceară mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara.

Acest lucru rezultă cu prisosință și din actele citate până aici ale Consistorului mitropolitan și ale I. P. S. Sfințitului Mitropolit Nicolae al Ardealului. Se va vedea aceasta și din actele cari urmează mai la vale, și mai ales se vede pe deasupra oricărei indoeli, din însăși legătura firească a celor două adrese cu împrejurările cari le-au produs și cari le explică real.

Ce cuprinde prima adresă a Consistorului mitropolitan cu Nr. 183/932? O simplă comunicare făcută de către un organ competent unor oficii bisericești în subordine în baza unei adrese trimise acestui organ de altul superior, cu obligația firească a fi transmis pe cale ierarhică oficiilor pe cari le privea cuprinsul adresei. E în cuprinsul adresei vreun element din care să rezulte însușirea de către Consistor și Mitropolit a planului sau a soluției sugerată de Sf. Sinod și pe care o comunica celor două eparhii? Nu e nimic, decât sublinierile tendențioase ale celui ce l-a făcut.

Din contra, în actul cu Nr. 183/932 al Consistorului mitropolitan se amintește că Mitropolia a ținut în special să înființeze o episcopie nouă la Timișoara, ceiace exclude acceptarea ideii cu mutarea celei din Caransebeș la Timișoara.

Actul cel de al doilea cu Nr. 335/932 al aceluiaș Consistor mitropolitan, e și mai simplu și mai clar. O simplă adresă prin care un oficiu intermediar care

¹ În cartea: Bănățenii și episcopia Timișorii. Caransebeș 1938.

face legătura între unul superior și altele inferioare, comunică o hotărâre a celui superior celor inferioare spre opinare, fiind ele cele interesate și având acest drept de opinare.

Din faptul că ai transmis o propunere sau o hotărâre, pe care aveai obligația s'o transmiți, se poate oare deduce că ai și aderat la ea? Și mai ales când se știe că niciodată n'ai schițat nici măcar un gest de toleranță pentru ea? Ce logică impecabilă, la cei cari pot trage astfel de concluzii, cum face și autorul broșurei turnate par'că la comandă, ca o încălțăminte ce trebuie să servească unui anumit picior, și poate unor anumite ambiții, scaune de domnie, glorie, etc.

Este și ușor de înțeles de altfel că, Consistorul mitropolitan, în niște adrese prin cari trebuia să comunice simplu o hotărâre, nu putea să se preteze la a-i îndemna pe cei vizați să se pronunțe pentru sau contra celor ce le transmitea prin respectivele adrese, potrivit părerii pe care și-ar fi dat-o Consistorul.

Autorul care a avut ocazia să cunoască „toate laturile problemei”, nu s'ar putea scuza cu lipsa de informații asupra ei și asupra atitudinii oamenilor și a instituțiilor. Și-atunci putea avea darul să se scutească de bănueli și de lapidarea cu care răsplătește adevărul pe cei ce nu-l respectă, și'n loc să ne fi prezentat un adevăr trucat în toată puritatea lui, ne putea prezenta adevărul adevărat, lucru la care era obligat de însăși calitatea sa dublă indicată pe coperta broșurii.

E mai culpabil cel ce cunoaște adevărul și-l vinde pe neadevăr, decât cel ce nu-l cunoaște bine și face la fel.

După ce s'a comunicat eparhiilor interesate hotărârea Sf. Sinod privind mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara, cele două eparhii au protestat contra ei arătând că-și mențin punctul lor de vedere acela al restaurării sau al înființării unei episcopii noi la Timișoara. Atât eparhia Caransebeșului cât și a Aradului au luat aceeași atitudine.

Consistorul mitropolitan, având la mână protestele celor două eparhii, le trimite cu o adresă Nr. 55/933 Sf. Sinod, în care cetim următoarele:

Părerea noastră este că între actualele împrejurări, schimbarea sediului episcopiei de Caransebeș nu se poate realiza.

Primiți etc.

Nicolae¹

arhiepiscop și mitropolit

Din această propozițiune, care în actul original e scrisă de însuș I. P. S. Mitropolit Nicolae, se vede foarte bine că nici Consistorul și nici I. P. S. Mitropolit nu erau pentru mutare. Prin propozițiunea citată se înfirmă și mai bine cele ce voise broșura pomenită să ne facă să le vedem în citatele acte: 183/932 335/932 ale Consistorului mitropolitan.

Reprezentând același statornic punct de vedere, Consistorul mitropolitan trimite Consiliului Central bisericesc două adrese în anul 1935 din cari ne permitem iarăș a cita spre documentare unele părți. Primul este trimis cu Nr. 39 din 12 Martie 1935 și'n el se vorbește astfel:

Din cele expuse aci este evident, că dorința nemuritorului Mitropolit Andrei Șaguna și voința bisericii noastre ardelenne, exprimată în hotărârile congreselor național-bisericești, a fost, ca în orașul Timișoara să se înființeze o nouă Episcopie, continuatoare a vechei Episcopii ort. române din această localitate...

Consistorul mitropolitan potrivit îndrumărilor primite prin hotărârile congresuale, va cere totdeauna reinființarea Episcopiei în Timișoara.

Nicolae²

arhiepiscop și mitropolit

Al doilea, cu Nr. 247 din 28 Sept. 1935, are următoarele părți importante în cuprins:

Vă rugăm Înalt Prea Sfințite, ca, întrucât Ven. Consiliul central bisericesc va aduce această chestiune în deliberarea actualei sesiuni ordinare a Congresului Național-bisericesc, propunerea să fie făcută în sensul înființării unei episcopii noi cu sediul în Timișoara...

Prin glasul acestor Congrese s'a pronunțat întregă biserica noastră ardeleană și nici când nu s'au găsit opinii cari să preconizeze mutarea sediului unei Episcopii dintre cele existente, — fie a Caransebeșului, fie a Aradului, — la Timișoara...

Reprezentanții mitropoliei noastre ardelenne numai în acest senz înțeleg să dea sprijinul lor în rezolvirea acestei chestiuni.

Nicolae¹

arhiepiscop și mitropolit

În 1936 trimite Consistorul mitropolitan o nouă adresă Consiliului Central bisericesc, cu Nr. 317/936 21 Sept. deodată cu cea trimisă tot atunci și Ministerului de culte. Cuprinsul acesteia este următorul:

¹ Ibidem.

² Ibidem.

³ Ibidem.

Multă bucurie a coborât printre noi și faptul, că Prea Cuviosii părinți Teodor Scorobef și Veniamin Nistor au fost așezați, în ziua Invierii, întru protosingheli. Cunoscute pentru blândețea lor, pentru bunătatea sufletească adevărat creștinească și pentru alte multe podoabe duhovnicești ce le împrejmuiesc ființa, noii noștri monahi pot primi darul dragostei noastre și al doririlor curate spre bună și îndelung înzilită viață.

A doua zi de Paști a predicat, cu avânt tineresc, p. diacon Constantin, iar în a treia credincioșii au sorbit părințele învătăuri din pastorală neobosibilului și luminatului nostru Arhipăstor Nicolae.

Cade-se a sublinia și măiestria cu care a cântat, în toate zilele, corul catedralei condus de părintele prof. Gh. Soima.

Cu sufletul reînălțat și cu puteri noi putem nădăjdui iarăși la fapte bune și viață adevărat creștinească. Și cum n'am avea această nădejde curată, când încredințați suntem că „Hristos a înviat?”.

D. Călugăr

A fost apostolul Toma necredincios?

Plecând dela cuvintele evangheliei dela Ioan 20, 25 — „de nu voi vedea în mâinile Lui semnul cuielor și de nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și de nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede”, — mulți cititori ai Bibliiei invinovașesc pe apostolul Toma de necredință.

Nu de mult am auzit pe un preot spunând, într-o predică: „să nu fim necredincioși ca Toma, care a cerut cu încăpățănare probe despre învierea Domnului”.

În cele ce vor urma, voi încerca să arăt dacă apostolul Toma a fost sau nu necredincios; iar dacă n'a fost, cum se poate privi atitudinea sa, negativă față de mărturisirea Invierii Domnului de către ceilalți apostoli?

Nici un act, din puterea dumnezeiască a Mântuitorului Iisus, n'a fost atât de extraordinar ca învierea Sa din morți.

Minunile lui Iisus, cu privire la obiect, sânt de două feluri: minuni făcute cu alții, și minuni făcute cu Sine. Între minunile făcute cu alții, se înșiră în primul rând, vindecările de boli incurabile și învierile din morți. Iar dintre minunile făcute cu Sine, cea mai mare, minunea minunilor, este învierea Sa din morți.

Ceeace le deosebesc, dând unora un caracter mai nepătrunzibil decât celorlalte,

e că la minunile de felul întâi una e persoana asupra căreia se lucrează și alta care lucrează, câtă vreme la minunea învierii Sale din morți Iisus și obiectul asupra căruia se lucrează, și subiectul care lucrează. Și una e a lucra asupra altuia, și alta e a lucra asupra ta însuși.

Iisus a tămăduit și a înviat pe alții ca ființă vie. Pe Sine însă, deși mort, se redă vieții, lucrând asupra Sa, — fapt care a făcut pe apostolul Toma să se creadă, cu toată mărturia fraților săi, în fața unui act cu neputință de crezut.

Toma pare a cădea, totuși, sub acuza de necredință. Nu văzuse el atâtea minuni săvârșite de Mântuitorul, prin care s'a putut încredința despre puterea Sa dumnezeiască? Cum totuși se îndoiește acum de puterea Mântuitorului?

În judecata sa, Toma cu greu își putea închipui cum Iisus, deși mort, lucrează asupra corpului Său, redându-l vieții. Nu era în stare să-și explice faptul, — așa cum s'a lămurit mai târziu în Sfintele sinoade — că Mântuitorul făcea aceasta, în baza minunii ipostatice.

Indoeala apostolului Toma nu este necredință.

Căci necredință înseamnă respingere cu încăpăținare a unui adevăr mărturisit de Biserică.

Toma n'a avut astfel de necredință. Aceasta o dovedește, el însuși, prin cuvintele: „Domnul meu și Dumnezeu meu”.

Cuvintele: „nu fi necredincios, ci credincios”, spuse de Iisus lui Toma, îi pun în vedere o atitudine ce trebuie s'o observe în viitor, și nu indică mustrare adusă apostolului.

Apostolul Toma a avut o atitudine de îndoială trecătoare, nu de necredință, față de învierea lui Iisus.

Dumineca primă, după Sfânta Înviere, se numește „a Tomii” nu spre a arăta o slăbiciune a apostolului, ci pentru a mărturisii lumii adevărul învierii lui Hristos, recunoscut de apostolul Toma prin cuvintele: „Domnul meu și Dumnezeu meu”.

Pr. Petru Comaniță

Nr. 4086/1940

Comunicare

Se aduce la cunoștință, că erezii după Păr. Nicolae Georgescu, din Streiu-Săcel, decedat la 28 Martie 1940, în baza § 5 din Regulamentul fondului de ajutorare preoțesc a ridicat dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o rețineră, ajutorul preoțesc de Lei 50.000.

Sibiu, din ședința secției economice a Consiliului Arhiepiscopesc dela 13 April 1940.

Consiliul Arhiepiscopesc

Zece Mai

Vineri în 10 Mai prăznuim sărbătoarea națională a independenței României și consolidarea ei sub binecuvântata cărmuire a glorioasei noastre Dinastii.

La toate sfintele altare se va sluji Doxologia și se vor evoca actele de înalt patriotism ale generațiilor de înaintași și, strâns uniți în jurul Tronului Maiestății Sale Regelui nostru Carol al II-lea, să rugăm pe Dumnezeu să ia sub ocrotirea Sa pe Rege, Țară și popor.

Cucericii preoți și credincioși își vor da concursul lor la programul de serbare al organelor civile și militare.

Sibiu, 1 Mai 1940.

Consiliul arhiepiscopesc

INFORMAȚIUNI

Fapte de merit. Dela membrii F. R. N. din municipiul Sibiu s'a colectat pentru cantinele școlare din acest municipiu suma de 114.340 lei. — Pr. Ioan Chioariu adm. par. în Sibiu-Sub. Inferior I a strâns, prin contribuția Soc. Femeilor Ortodoxe din localitate, suma de 18 mii lei pentru ajutorarea familiilor sărace ale concentraților. — Dl. Ioan Matei, membru în consiliul superior al F. R. N., a dăruit comunei Sebebeșul de Sus 20 mii lei pentru înzestrarea bisericii ortodoxe, și 30 mii lei pentru sporirea fondurilor culturale ale numitei com. — Membrii gărzii naționale din jud. Târnava Mică au semnat, pentru înzestrarea armatei, 3 milioane 25 mii de lei, și au trimis 1461 articole de îmbrăcăminte ostașilor dela granițe.

O delegație a bisericii anglicane a sosit, săptămâna trecută, la București. Delegația, compusă din P. S. episcop al Gibraltarului, P. S. episcop al Southwarkului, a făcut vizite autorităților bisericii noastre ortodoxe. Aceeași delegație se va duce la Belgrad, Sofia și Atena, unde se vor ține conferințe anglo-ortodoxe, asemenea celei din București dela 1935.

Pentru cântăreții săi. Arhiepiscopia din Chișinău a trimis o adresă către Rezidența ținutului Nistru, cerând ca toți cântăreții să fie scutiți de plata impozitului profesional, având în vedere că situația materială a acestor slujbași este din cele mai grele.

Cursurile de vară ale Universității Populare „Nicolae Iorga” din Vălenii-de-Munte, se vor ține și anul acesta între 15 Iulie și 15 August, sub conducerea directă a dlui profesor Nicolae Iorga. În timpul cursurilor va funcționa o cantină și cămi-

nuri pentru băeți și fete. Costul este de lei o mie cinci sute de persoană la cantină, și lei două sute pentru cămin (pe întreaga lună). Inscrisurile se fac pe adresa următoare: Universitatea populară „Nicolae Iorga”, Bdul Schitul Măgureanu Nr. 1, București I, unde se află Secretariatul Universității. Ca subiect principal, pentru conferințele anului acestuia, dl profesor Iorga indică: „Condițiile colaborațiilor internaționale”.

Situația bisericilor și clerului dela noi. Dăm următoarele cifre, după revista bisericească „Viața adevărată”: Avem 1 patriarh, 6 mitropoliți, 19 episcopi, 7967 parohii rurale, 813 parohii urbane (în total 8780 parohii), 8269 biserici parohiale, 2188 biserici filiale, 164 capele, 49 paraclice, 65 capele școlare, (în total 10.735 biserici), deservite de 9067 preoți, din cari: 45 sânt doctori în teologie, 2440 licențiați în teologie, 2087 cu Academie teologică, restul cu seminar superior sau inferior.

— Situația diferitelor culte, după aceeași revistă, este: Din totalul de 19 milioane suflete, cât a înregistrat ultima statistică, am avea:

1. Ortodocși 14 milioane, cu 8736 preoți, deci 1 preot la 1603 suflete; — 2. Greco-catolici (uniți) 1.300.000 cu 1737 preoți, deci 1 preot la 740 suflete; — 3. Romano-catolici 1.200.000 cu 774, deci 1 preot la 1550 suflete; — 4. Reformați (calvini) 700.000 cu 867 pastori, deci 1 pastor la 807 suflete; — 5. Luterani 400.000 cu 296 pastori, deci 1 pastor la 1351 suflete; — 6. Unitari 70.000 cu 127 pastori, deci un pastor la 597 suflete; — 7. Musulmani 170.000 cu 287 hogi, deci 1 hoga la 1603 suflete. — Mai sânt: evrei 1 milion; armeni 10.000; lipoveni 50.000; bapțiști 60.000; alte secte 40.000.

Polonia, partea ocupată de ruși, avea 383 biserici ortodoxe. Din acestea au fost confiscate 149 de autoritățile sovietice; distruse au fost 183; au mai rămas 51, — raportează o revistă din Iugoslavia.

Biserica ortodoxă rusă din Danemarca a trecut sub ascultarea Patriarhului României.

Conferința de primăvară a preoțimii din protopopiatul Hațegului s'a ținut în 11 și 12 April 1940. Toți preoții, fără excepție, au fost prezenți. După serviciul divin și invocarea Duhului și după parastasul pentru protopopii și preoți morți din protopopiat, Păr. prof. Ier. Ciocan, într-o cuvântare emoționantă, subliniază vremurile prin care trecem și răspunderea mare ce o are preoțimea în fața conștiinței proprii și a istoriei.

Urmează referatele: Inițiative de organizare pentru promovarea vieții re-

Venerat Consiliu Central!

Cu referire la adresa Ven. Consiliu Nr. 9330/935, cu care ne înaintați hotărîrea Congresului Național-Bisericesc cu privire la înființarea unei noi Episcopii în Timișoara, avem onoarea a vă face cunoscut, că Consistorul mitropolitan în ședința de azi deliberând asupra raportului prezentat cu privire la înființarea Episcopiei din Timișoara, respective mutarea sediului Episcopiei Caransebeșului la Timișoara, a decis că menține concluziile anterioare ale Congresului Mitropoliei Ardealului de a se înființa în Timișoara o episcopie nouă.

Aducându-vă la cunoștință această hotărîre a Consistorului mitropolitan, vă rugăm să binevoiți a lua dispozițiile convenite pentru a se putea realiza o veche hotărîre a organelor bisericești competente din cuprinsul Mitropoliei noastre ardelenice.

Nicolae¹

arhiepiscop și mitropolit

Din cele până aci expuse, se poate constata, că pe cât de fermă și de statornică a fost atitudinea tuturor Congreselor Național-bisericești stăruiind mereu pentru reînființarea vechei Episcopii din Timișoara și refuzând constant ideea unei mutări de scaun dintr'altă parte la Timișoara, tot pe atât de fermă și de statornică a fost și atitudinea identică a Consistorului mitropolitan din Sibiu și a președintelui său dela 1920 încoace, a I. P. Sfințitului Mitropolit Dr. Nicolae Bălan.

Cele spuse mai înainte în concluzie la cercetarea atitudinii pe care au avut-o Congresele Național-bisericești, sunt valabile întocmai și la locul acesta cu privire la

¹ Ibidem.

atitudinea Consistorului mitropolitan și a I. P. Sfințitului Mitropolit Nicolae.

3. Atitudinea I. P. S. Sale Dr Nicolae Bălan Mitropolitul Ardealului

În ce privește atitudinea și rolul pe care l-a avut I. P. S. Mitropolit Nicolae dela Sibiu, în chestiunea episcopiei timișorene, pentru a ne forma o imagine distinctă despre aceasta, vom reaminti datele și elementele cari le-am văzut împrăștiate în acțiunile Congreselor Național-bisericești și ale Consistorului mitropolitan, completându-le cu unele ce nu se găsesc printre acelea.

Fără nici o teamă de a greși, sau de a exagera trebuie să spunem, că de fapt atât prin Congrese cât și prin Consistorul mitropolitan, s'a manifestat și s'a impus nu numai atitudinea unor corporațiuni bisericești mature, ci și atitudinea înaltului ierarh.

Toată lumea știe că atât la Congresele postbelice cât și la Consistorul mitropolitan, cuvântul cel mai greu și hotărâtor l-a avut în cauzele importante ale bisericii, I. P. S. Mitropolit Nicolae.

Atitudinea I. P. S. Sale, s'a impus pe deasupra oricărei discuții, pentru că se întemeia pe cel mai firesc punct de vedere, pe cel mai corespunzător nevoilor reale ale bisericii și ale neamului nostru, încât el trebuia să triumfe oricâte piedeci i-ar fi pus cineva. Cine reprezenta și încarna un punct de vedere superior al intereselor bisericii și nu al intereselor sale personale și nici ale vreunui pâlă minor, nu putea să aibă un rol atât de mic și de neînsemnat în rezolvarea chestiunii episcopiei timișorene, încât să fie trecut cu vederea ca și când nici n'ar fi existat, sau să fie prezentat într-o postură direct

opusă aceleia în care se găsea de fapt¹, pe câtă vreme toți cei cari n'au făcut decât să-l secondeze uneori, sunt declarați cititori, făcătorii de minuni etc².

De fapt Consistorul mitropolitan cu deosebire, a lucrat tot după îndrumările sigure ale I. P. S. Sale. Atitudinea sa a fost și a Consistorului și nu invers.

Am văzut atitudinea Congreselor și a Consistorului mitropolitan, și aceasta este concludentă și pentru atitudinea Înalt Prea Sfinției Sale care a prezidat desbaterile în congrese și a iscălit toate memoriile, adresele, și protestele trimise de Consistor în cauza episcopiei timișorene. Alcătuirea acestor acte s'a făcut după îndrumările I. P. S. Sale și sunt în egală măsură reprezentative pentru părerea și atitudinea sa.

În special însă mai trebuie să menționăm spre completare următoarele:

I. P. Sfințitul nostru Mitropolit ținea prea mult la șagunism și la desăvârșirea lui, ca să poată să se împace cumva cu gândul de a renunța la vre-o iotă sau cirtă din testamentul Marelui Șaguna. Acest lucru îl afirmase în fața Congresului Național-bisericesc, care-l alesese Mitropolit în 1920³ și-și luase atunci un angajament pe care nu l-a desmînțit prin nimic. Nu-l putea desmînți nici în cauza episcopiei Timișorii, a cărei restaurare Șaguna o lăsase urmașilor ca pe-o obligațiune testamentară.

O dovadă nouă a acestei atitudini, pe lângă cele văzute în legătură cu acțiunile Congreselor și a Con-

¹ Astfel a făcut dl Gh. Cotoșman în cartea: Bănățenii și Episcopia Timișorii, passim, și'n broșura sa despre Rezidentul Al. Marta.

² Același autor în cărțile pomenite se pretează la unele ca acestea.

³ Dr. Nicolae Bălan: Cuvântări. Sibiu 1921 p. 1 sq.

ligios culturale în protopopiat, referent: Păr. St. Păcurar din Ruși.

În legătură cu cartea „Pocăința” se citesc referatele preoților Iuliu Tirlinescu din Boșorod, Octavian Medrea din Streiu Plopi și Ilie Ștefanie din Nucșoara. Au urmat:

Vecernie și meditația de pregătire pentru mărturisire rostită de păr. Oct. Armean-Sălaşul de sus cu textul „Mergi și vă arătați preoților...” [Luca 17, 14] după care toți preoții s-au mărturisit.

A doua zi: liturgia înaintea sfințită cu meditația pentru pregătire de împărtășire, rostită de păr. Leonte Dăncescu Sântămăria de piatră, cu textul „Iar a mai trimis alte slugi...” [Mat. 22, 4] după care toți preoții s-au împărtășit. Darea de seamă, despre activitatea preoțimii din anul 1939, constată că vitregia timpurilor a stingherit activitatea aceasta. S-au alcătuit cercurile religioase culturale pe 1940 cu un ales program de activitate. S-au ascultat apoi referatele prezentate, și s-au discutat problemele: organizarea societăților religioase culturale, problema învățământului religios în școala primară, activitatea preoțimii în străjerie și în premilitarie, ajutorarea familiilor celor concentrați, ofensiva agricolă, întărirea moralului și trezirea conștiinței naționale. — Pr. I. T.

Activitatea Reuniunii de femei din Fântâna, prot. Cohalm. Nu facem, prin aceste rânduri, act de mândrie sau de laudă, ci cu modestia de care s'a condus societatea „Reuniunea femeilor ortodoxe din parohia Fântâna” în tot timpul activității ei rodnice, subliniem câteva fapte, ale societății, din ultimul timp. Participând regulat la întruniri și în special la acelea din sfântul post al Paștilor, sub conducerea dnei Elena Comaniță, membrele societății au învățat din conferințele roșite de președintele de onoare, parohul locului, că, în aceste vremuri de grele încercări pentru toți fiii pământului, numai apropierea „cu frică și cu cutremur” de sfântul Altar al lui Hristos poate să ne aducă izbăvirea. Au mai învățat că virtuțile alese ale sufletului sânt dragostea și mila față de semenul în necazuri. Dar teoria oricât de înaltă ar fi, este fără preț, dacă nu-i însoțită de fapte. Acest adevăr l-au înțeles membrele Reuniunii, de aceea, după ce s-au împărtășit cu trupul și sângele lui Hristos, arătând că au înțeles cuvintele păstorului sufleteș, „de a se apropia de masa sfântă

a Altarului”, au hotărât să contribuie din fondul rezervat pentru înfrumusețarea unui locaș nou de închinare, cu suma de 4000 (patru mii) lei pentru cumpărarea unor sfinte odăjdii. Gândul lor caritativ s'a întins mai departe: la soldații străjuitori ai hotarelor țării. Astfel au hotărât ca din pânza lucrată cu mâna lor să se coasă efecte de îmbrăcăminte pentru acești fii ai țării. Efectele lucrate pe cheltuiala președintei, — 15 perechi — s'au trimis înainte de Paști. Și ca să facă pe acești frați, îndepărtați de căminele lor, să simtă bucuria Sf. Paști, le-au trimis și alimente, cu tradiționalele ouă roșii. Fără să amintesc alte ajutoare mai mici, făcute atât sfintei biserici și fiilor ei lipsiți, aduc membrilor Reuniunii calde mulțumiri, rugând pe Dumnezeu să le răsplătească pentru munca ce-au depus și-o vor mai depune în folosul bisericii Sale. — Pr. P. C.

STIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminică, în 5 Mai 1940, va predica P. C. Sa Protosincelul Teodor Scorobef.

Conferința dlui prof. univ. Ioan V. Gruia. Duminică 5 Mai, ora 18, se va ține în sala prefecturii județului Sibiu conferința dlui profesor universitar Dr. Ioan V. Gruia dela Facultatea de drept din București, despre „Statul român autoritar”. Distinsul conferențiar este unul dintre cei mai de seamă juriști ai țării. Autor al „Constituției Regele Carol II-lea”, alături de dl prof. Istrate N. Micescu, și tot prin dânsul s'a elaborat „Noua lege administrativă” a țării. Dl prof. Gruia este în timpul de față și profesorul de drept al Marelui Voevod Mihai. — Publicul sibian este invitat a participa la această conferință.

La legatul Dumitru și Paraschiva Sârbu, al fondului căminului pentru bătrâni al Societății române de înmormântare din Sibiu, dl Dumitru Sârbu întemeietorul legatului a dăruit 200 lei. Pentru acest creștinesc dar mulțumește președintele societății.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Sfântul Teodor Studitul, viața, activitatea și operele sale, de Arhim. Athanasie Dincă, București, Tip. „Carpați”, 1940. Pag. 99. Lei 50.

Cartea de față vrea să aducă tinerilor teologi și fraților călugări o sfelnică icoană despre viața, activitatea și operele sfântului Teodor Studitul, învățatul călugăr

din veacul al 8-lea și apărătorul neînfricat al creștinătății în vâltoarea luptelor pentru cinstirea icoanelor.

Părintele Arhim. Athanasie Dincă doarește, ca lucrarea sa să fie prilej de cunoaștere pentru neștiutori și îndemn pentru cei ce vor dori să facă mai mult.

Prea Cuviosul Teodor Studitul, care merită să fie cunoscut mai de aproape și în scrisul românesc, este prezentat în acest studiu temeinic și îngrijit, începând cu copilăria și tinerețea sa, și continuând cu luptele în apărarea credinței și împotriva cinstitelor icoane și prigonirile suferite, și terminând cu lucrarea sa cărturărească. O hartă anexată notează toate locurile, unde a petrecut acest mucenic de bună voie, exemplu adevărat de ceea ce înseamnă urmaș al lui Iisus Hristos.

Poșta redacției

Pr. P. I. în V. S'a luat notă despre toate cele primite prin poștă.

Pr. Ch. M. în Ș. S'a publicat în Nrul 16 din 14 April a. e.

Nr. 213/1940

(30) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Veneția de sus, din protopopiatul Oltul-Șercaia, cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salariul dela stat.
2. Sesia parohială 13 iug. 1560 st. □ arabil și 1 iug. 202 st. □ fânaș.
3. Folosirea cimitirului bisericii, precum și grădina primită prin reforma agrară, în mărime de 1000 st. □.
4. Casă parohială cu dependențe în natură și în bună stare.
5. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întreg protopopiatul.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesco ortodox român „Oltul” în Șercaia, jud. Făgăraș, în termenul arătat.

La cererile de concurs se va anexa și concesiunea dela P. Ven. Consiliu Arhiepiscopesc Sibiu că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta cu încredințarea prealabilă a oficiului protopopesco, în vreo Duminică sau sârbătoare la biserică spre a fi cunoscuți de parohieni. Șercaia, la 15 Aprilie 1940.

Oficiul protopopesco ortodox român Oltul în înțelegere cu consiliul parohial.

Pr. Gheorghe Ivașcu
adm. protopopesco

Dr. Georgia Lucian

specialist în boli și operațiuni de Nas, Gât, Urechi

Sibiu, strada Regina Maria 16,
Etaj I Consult 3—6^{1/2}

Nr. 2702/1940

Comunicare

Se aduce la cunoștință că erezii după Păr. Aron Roman din Luncoiu de sus, decedat la 8 Martie 1940, în baza §-ului 5 din Regulamentul fondului de ajutorare preoțesc au ridicat dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o reținere, ajutorul preoțesc de Lei 40.000.

Sibiu, din ședința secției economice a Consiliului Arhiepiscopesc, ținută la 13 April 1940.

Consiliul Arhiepiscopesc

C. preoți să stea în fruntea mișcării

Oastea Domnului

[26] 3—3

Publicațiune

Consiliul parohial al bisericii Sf. Nicolae din Brașov-Schei, va ține în ziua de 12 Mai 1940, ora 11 a. m., în localul biroului parohial, Piața Unirii 1, licitație publică cu oferte închise, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de renovare ale bisericii Sf. Nicolae.

Valoarea lucrărilor, după devizul estimativ, se urcă la suma de 1.975.000 lei. Deodată cu oferta va trebui depusă și o garanție de 6% din valoarea ei în numerar sau efecte publice, garantate de stat.

Licitația se va ține în conformitate cu condițiile generale pentru întreprinderi de lucrări publice și a condițiilor speciale de licitație, care împreună cu planurile și devizul estimativ formează dosarul lucrării.

Planurile, devizul și condițiile speciale de licitație se pot consulta în biroul parohial în orele de serviciu.

Brașov, la 9 April 1940.
Consiliul parohial al bisericii Sf. Nicolae din Brașov-Schei

Dr. N. Stinghe
președinte

sistorului mitropolit, e faptul că la 1923 cu ocazia vizitei pe care o făcuse M. S. Regele Ferdinand I în 11 Nov. la Timișoara, I. P. S. Mitropolit Nicolae întâmpinând pe M. Sa la poarta bisericii din Timișoara-Fabrică, după ce-i prezintă omagiul Bănățului, se face și ecoul dorinței generale a Bănățenilor de a se înființa o episcopie în Timișoara. Iată cuvintele I. P. S. Sale:

„Întreg clerul și poporul bănățean prezintă prin rostul smereniei mele, înțelepciunii și purtării de grijă a Maiestății Voastre, dorința sa vie de a vedea așezat în acest oraș al Timișorului, un scaun vlădicesc, care să răspundă de cuvântul Domnului și sămânța virtuților creștinești în această parte a țării¹.”

Deși la această dată unii ceruseră mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara, I. P. S. Sa cere totuși o episcopie nouă pentru acest oraș și pentru ținutul al cărei capitală este.

I. P. Sfințitul Mitropolit Nicolae, nu putea, împotriva angajamentului pe care și l-a luat, și cu nesocotirea intereselor superioare ale bisericii, să adopte o soluție pripită cum a fost aceea preconizată de o seamă de timișoreni mai ales, adică mutarea scaunului episcopal din Caransebeș la Timișoara. Oamenii zoriți de ambiții mărunte, nerăbdători și lipsiți de statornicie, oameni fără orizont și previziune, puteau accepta această soluție minoră, a cărei inferioritate o văd acum, — după reînființarea vechei episcopii timișorene, — și partizanii mutării celei din Caransebeș la Timișoara. Ei nu vedeau până aci interesele permanente ale bisericii, vedeau numai ambițiile lor, interesele locale, ale unor oameni, sau chiar și numai ale unui singur om, în cel mai bun caz ale unui oraș, județ, sau chiar ale unei părți mai mari de provincie. Dar ce contează interesele acestea în fața intereselor bisericii în general? Ei puteau fi cu interesele mai mici ale lor, din nepu-

țința de a-și da seama de interesele mai mari ale bisericii și ale neamului, dar putea fi și I. P. S. Mitropolit dela Sibiu cu alte interese decât cu acelea permanente ale bisericii, cari se împletesc cu ale neamului? Desigur nu! Și de fapt, chiar dacă uneori cineva se va fi supărat că i-au fost nesocotite interesele sale personale de către I. P. S. Sa, trebuie să-și dea seama că aceasta s'a întâmplat numai atunci când acelea au ajuns în conflict cu interesele bisericii, pe cari înaltul Ierarh dela Sibiu nu le putea jertfi și nu le-a jertfit de dragul nimănui niciodată.

— Trebuie să evidențiem că nici când a trimis Consistorul mitropolitan cele două adrese pe cari le-am discutat la locul lor, și nici mai târziu I. P. S. Sa n'a avut altă atitudine decât aceea pe care i-o împunea calitatea sa și interesele superioare ale bisericii, pe cari nu orice ins le putea înțelege și nu orice cărjă le putea apăra.

În legătură cu refuzul eparhiei Caransebeșului și a Aradului de a adera la proiectul Sf. Sinod, de a muta episcopia Caransebeșului la Arad, I. P. S. Sa, în adresa Nr. 55/933 pe care o trimite Consistorul mitropolitan Sf-lui Sinod în 4 Martie 1933, adaugă cu mână proprie: „Părerea noastră este, că între actualele împrejurări, schimbarea sediului episcopiei de Caransebeș nu se poate realiza”.

Deși oarecari au insinuat că I. P. S. Sa ar fi înzistat în 1934 la Congresul F. O. R. ținut la Sibiu, pentru mutarea scaunului dela Caransebeș la Timișoara, confundând — ca și autorul broșurei pomenite de noi mai înainte — discutarea unei soluții cu susținerea ei², din actul pe care l-am citat mai înainte la loc potrivit, actul Nr. 39 din 12 Martie 1935, rezultă clar, că atitudinea

¹ „Foia Diecezană”, 1937 Nrii. 43 și 44 din 24 și 31 Oct. În două articole: „Nu noi suntem de vină”, semnate: Aderenții mutării (mai bine zis ai mutilării). Oare nu cumva autorul acestor articole e același cu autorul articolului: „Timpuri noi — Slăbiciuni vechi”, semnat: Bisericanul bănățean” adică Gh. Cotoșman? Am dori ca dl Cotoșman să ne poată răspunde negativ, sau măcar să se scuze că le-a scris în colaborare...

I. P. S. Sale era același, și acum ca și mai înainte. În actul numit se înzistă pentru „reînființarea episcopiei în Timișoara”, și el e semnat și corectat de I. P. S. Sa.

De acela, ni se pare și mai puțin întemeiat ceia ce se spune iarăși de unii, că atitudinea I. P. S. Sale la Congresul Național-bisericesc, din Oct. 1935, ținut în București, ar fi fost în contradicție cu atitudinea I. P. S. Sale, de mai înainte¹. La acest Congres I. P. S. Sa și-a susținut clar părerea, părerea care avea să triumfe, că „în România întregită nu se dăruimă cruce, ci dacă e posibil, să ridicăm altele noi”, caracterizând mentalitatea partizanilor mutării episcopiei din Timișoara la Caransebeș, ca „o mentalitate de nomad”. S'a declarat categoric împotriva mutării preconizată de alții².

În 1937 11 Iulie, Consistorul mitropolitan trimite două proteste sub Nr. 135/937, Consiliului Central bisericesc și Ministerului Cultelor, proteste al căror cuprins l-am văzut mai înainte. Prin aceste proteste, Consistorul mitropolitan se opune deciziei din 22 Iunie 1937 a Consiliului Central bisericesc, prin care acesta în absența I. P. Sfințitului Nicolae, hotărâse mutarea episcopiei din Caransebeș la Timișoara. Atitudinea de opoziție categorică și ireductibilă a I. P. S. Sale împotriva acestei hotărâri, se va evidenția și din următoarele 2 propozițiuni, pe cari le-a scris și introdus chiar I. P. S. Sa personal în textul protestelor. Și anume, în protestul adresat Consiliului Central bisericesc, zice astfel despre hotărârea ce-o luase acesta în 22 Iunie 1937: „Consiliul Central bisericesc să nu-și dovedească inutilitatea prin hotărâri în stare să tulbure liniștea Mitropoliei ardelenene, care și-a știut apăra în toată vremea interesele sale vitale, cu demnitate”. Iar în protestul adresat Ministerului de culte, zice: „N'avem nevoie să tulburăm liniștea bisericii ardelenene prin hotărâri lipsite de tact și de sens ca ale Consiliului Central bisericesc.” (Urmează)

¹ Foia Diecezană 1937. Nrii. 43-44 art. cit.

² Vezi desbaterile Congresului Național-bisericesc dela București din 1935 și publicate de Patriarhia Română în 1936 p. 49.